

Advies

Gemeente Waalwijk
T.a.v. mevrouw Schreppers
Postbus 10150
5140 GB Waalwijk

Uw kenmerk : -
Behandeld door: S. de Klepper
Email : stefan.d.klepper@btl.nl

Ons kenmerk : 16.556/SdK/226055
Datum : 19 augustus 2016
Betreft : Bevindingen nader onderzoek Flora- en faunawet
Landgoed Driessen

BTL Advies B.V.
Vestiging Oisterwijk

Parklaan 1
5061 JV Oisterwijk
Postbus 385
5060 AJ Oisterwijk

T 013 529 95 55
E advies@btl.nl
I www.btladvies.nl

Van Lanschot
NL56 FVLB 0225 7203 37
BIC FVLBNL22
KvK 16057550
BTW NL0078.49.175.B.01

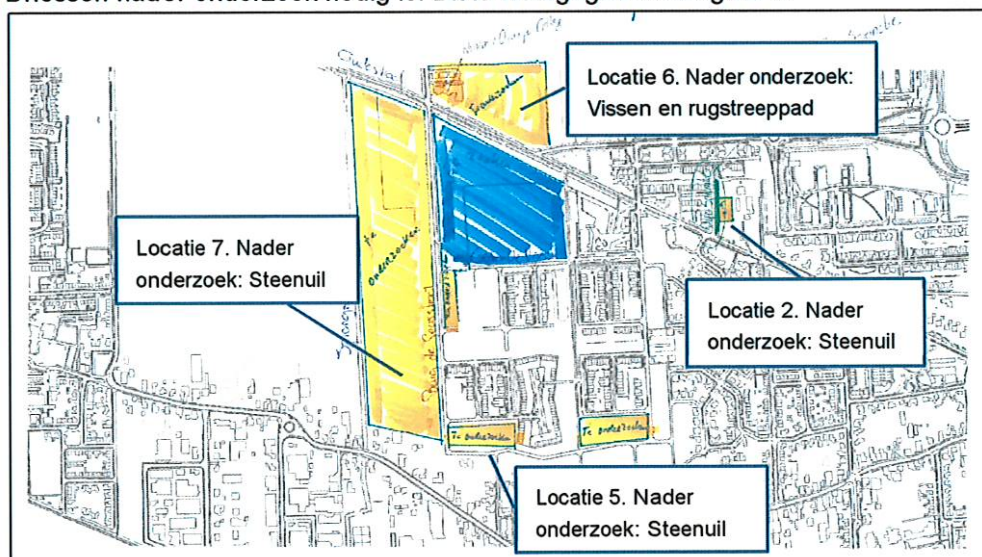
Geachte mevrouw Schreppers,

Hierbij ontvangt u per briefrapportage de bevindingen van het door ons uitgevoerde nadere flora- en faunaonderzoek op enkele locaties ter plaatse van Landgoed Driessen, ten westen van Waalwijk. Dit naar aanleiding van de resultaten van de eerder uitgevoerde quickscan (kenmerk 16.171/SdK/226055). Hieruit bleek dat op diverse locaties nader onderzoek nodig was naar steenuil, rugstreeppad en vissen.

In voorliggende briefrapportage wordt eerst omschreven op welke wijze het nadere onderzoek heeft plaatsgevonden. Vervolgens is per soort(groep) (en per locatie) ingegaan op de resultaten van het onderzoek. Ten slotte wordt geconcludeerd welke eventuele vervolgstappen nodig zijn.

WERKWIJZE

Op basis van de quickscan is bepaald op welke terreinen ter plaatse van Landgoed Driessen nader onderzoek nodig is. Dit is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1. Onderzochte locaties.

1/10

Advies

Steenuil

Conform de soortenstandaard (bron: Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland) kan onderzoek naar steenuil het beste plaatsvinden door in de periode half februari t/m half april drie maal te inventariseren met behulp van het afspelen van baltsgeluid. Ter plaatse van locatie 5 en 7 is aanwezigheid echter al aangetoond. Naar aanleiding daarvan is contact opgenomen met de lokale steenuilenwerkgroep. Zij gaven aan dat circa 350 meter ten westen locatie 5 een steenuilterritorium (met nestkast) aanwezig is. Daarom is besloten om nader te onderzoeken of de waargenomen steenuil ter plaatse van locatie 5 een eigen territorium heeft of dat het de uil is uit territorium ten westen.

Op basis van bovengenoemde is de volgende onderzoeksaanpak gehanteerd:

- Twee nachtbezoeken ten behoeve van het verkrijgen van een nauwkeuriger beeld van het territorium van de waargenomen steenuil. Hierbij wordt geluisterd naar roepende uilen. Daarbij wordt, waar nodig, een reactie uitgelokt door het baltsgeluid met een speaker af te spelen. De veldbezoeken vinden plaats in de baltsperiode van de steenuil, dit wil zeggen half februari t/m half april.
- Eén nachtbezoek in juli. In deze periode zijn eventueel aanwezige jonge steenuilen beter waar te nemen (geluid en op zicht).
- Er is contact opgenomen (door aan te bellen tijdens het veldbezoek) met de bewoners ter plaatse van locatie 2, om te vragen of zij kennis hebben van een mogelijk aanwezige steenuil.
- Ter aanvulling is zowel voorafgaand aan- als tijdens het onderzoek contact opgenomen met de lokale steenuilenwerkgroep. Zij hebben o.a. een beeld van de steenuil territoria in de omgeving.

Rugstreeppad

Onderzoek naar rugstreeppad (locatie 6) heeft als volgt (conform soortenstandaard RVO) plaatsgevonden:

- Twee avonden in de periode april/mei om te luisteren naar kooractiviteit (geluid). Daarnaast is gelet op sporen van voortplanting en aanwezigheid van exemplaren.
- Daarnaast is ter bevestiging nogmaals een avondbezoek uitgevoerd in juli.

Vissen

Onderzoek naar vissen (kleine modderkruiper, grote modderkruiper, bittervoorn) op locatie 6 is gecombineerd uitgevoerd (voorafgaand) met bovengenoemde onderzoek naar steenuil. Daarbij zijn de betreffende sloten intensief met een schepnet bemonsterd.

Op basis van de hierboven beschreven onderzoeksaanpak, zijn veldbezoeken gecombineerd uitgevoerd. Onderstaande tabel laat zien wanneer welke bezoeken zijn uitgevoerd.

Tabel 1: Uitgevoerde veldbezoeken

Veldbezoeken	Datum	Tijdstip	Soortgroepen
Veldbezoek 1	1 april 2016	19.00 – 21.00 uur	Steenuil / Vissen
Veldbezoek 2	19 april 2016	19.30 – 22.00 uur	Steenuil / Rugstreeppad / Vissen
Veldbezoek 3	26 mei 2016	23.30 – 0.00 uur	Rugstreeppad
Veldbezoek 4	7 Juli 2016	21.00 – 23.15 uur	Steenuil / Rugstreeppad / Vissen

Advies

Overige soorten

Gedurende het onderzoek zijn naast de genoemde soorten, andere soorten waargenomen welke een streng beschermde status hebben. Het gaat om buizerd, poelkikker en vleermuizen. Hier is daarom tijdens vervolfbezoeken eveneens aandacht aan geschonken.

Buizerd

De locatie waar tijdens het eerste veldbezoek de postende buizerd is waargenomen, is ook gedurende de overige veldbezoeken gemonitord op aanwezigheid en gedrag van de buizerd.

Poelkikker

Tijdens het derde veldbezoek is kooractiviteit van poelkikker gehoord. De onderzoeksperiode van rugstreeppad is eveneens een geschikte periode om poelkikkers te inventariseren (kooractiviteit half april-juni, exemplaren half april t/m september).

Vleermuizen

Tijdens het eerste veldbezoek zijn ter plaatse van locatie 7 waarnemingen gedaan die duiden op de mogelijke aanwezigheid van een vliegroue van vleermuizen. Om deze reden is ook tijdens het tweede veldbezoek op deze locatie kortstondig (circa half uur) tijdens schemering met een batdetector gemonitord. Conform vleermuisprotocol is voor volledig onderzoek naar vliegroues een langere onderzoeksduur per bezoek nodig en is een periode van minimaal 4 weken tussen twee bezoeken nodig. Echter, omdat negatieve effecten op vliegroues van vleermuizen naar aanleiding van de voorgenomen ontwikkelingen niet verwacht worden, zijn geen extra veldbezoeken ten behoeve van vleermuizen uitgevoerd (zie ook de paragraaf 'Toetsing aan de Flora- en faunawet').

Advies

RESULTATEN

Onderstaand is per soort(groep) ingegaan op de bevindingen van het onderzoek.

Steenuil

Locatie 2

Het afspelen van baltsroep van steenuil heeft tijdens veldbezoek 1 en 2 geen reactie opgeleverd. De bewoner van de woning achter de molen heeft aangegeven (d.d. 19 april 2016) dat er geen nestkast op het erf aanwezig is en dat hij al jaren geen uilen heeft waargenomen rondom zijn erf.

Locatie 5 en 7

Veldbezoek 1

Tijdens het eerste veldbezoek riep een steenuil spontaan vanuit de plek waar bekend is dat zich een nestkast bevindt (ten noorden van rotonde bij de Dick Flemmingstraat). Deze nestlocatie bevindt zich op circa 350 meter ten westen van locatie 5. Ter hoogte van de wilg op locatie 5 zijn spelende kinderen waargenomen. De tijdens de quickscan aangetroffen steenuil is niet waargenomen.

Veldbezoek 2

In de schemering is de steenuil waargenomen ter plaatse van de wilg op locatie 5. Het dier vloog vanuit de boom weg richting het zuidoosten.

Veldbezoek 4

Twee steenuilen bevonden zich nabij de knotwilg op locatie 5. Eén exemplaar zat te rusten op het schuurtje op locatie 7, circa 70 meter ten westen van de boom. Later ging deze op de één van de paaltjes zitten van de paardenweide. Een ander exemplaar vloog weg uit de boom en ging zitten op een silo circa 25 meter ten noorden. Zodra de ecofoon naar de boom liep begon de uil te alarmeren.

Foto 1,2,3. Steenuil (rood omcirkeld) in de omgeving van de wilg.

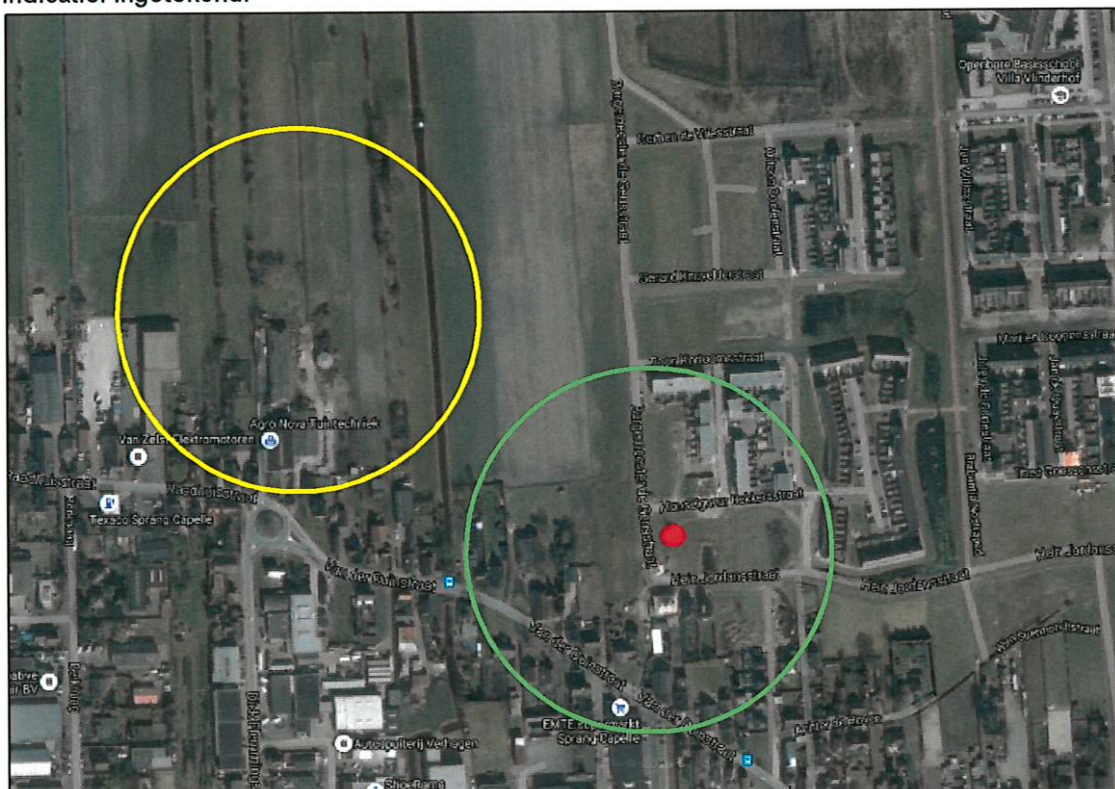

Advies

Informatie lokale steenuilenwerkgroep

De lokale steenuilenwerkgroep heeft aangegeven dat circa 350 meter ten westen van Landgoed Driessen een steenuilenkast aanwezig is, die in 2015 in gebruik is geweest als broedlocatie. In 2016 zijn in de daar aanwezige nestkast 5 jongen geringd. Ter plaatse van de molen (locatie 2) is volgens de werkgroep geen nestkast aanwezig.

Op basis van het aantal waarnemingen en het gedrag dat de uilen vertoonden (alameren) ter plaatsen van locatie 5 en 7 is geconcludeerd dat dit een ander territorium is dan het territorium ten westen. In onderstaande figuur zijn deze indicatief ingetekend.

Figuur 2. Territoria van steenuil in omgeving locatie 5 en 7 (indicatief). Met een rode stip is de wilg aangegeven.

Rugstreeppad

Tijdens de veldbezoeken (2,3 en 4) op locatie 6 is rugstreeppad niet gehoord of aangetroffen. De weersomstandigheden waren wel gunstig (droog, relatief warm, weinig wind). In de plassen op het braakliggende terrein (achter de school) zijn geen sporen van voortplanting of individuen waargenomen.

Poelkikker

Gedurende het onderzoek (tijdens veldbezoek 3) naar rugstreeppad zijn roepende poelkikkers auditief waargenomen (vermoedelijk enkelen tot enkele tientallen exemplaren). Deze bevonden zich in het slotensysteem op locatie 6.

Advies

Vissen

Ter plaatse van locatie 6 is met een schepnet gevist in de aanwezige sloten. Daarbij is een tiendoornige stekelbaars gevangen. Beschermde vissoorten zijn niet aangetroffen.

Buizerd

Tijdens het eerste veldbezoek is ten westen van locatie 7 een postende buizerd in een boomtop nabij een potentieel nest waargenomen. Vastgesteld is dat de akker in locatie 7 onderdeel vormt van het foerageergebied (de vogel sloeg een prooi op de grond) en daarmee het functionele leefgebied. Op 19 april is het dier nogmaals nabij het nest waargenomen, nu alarmerend. Ook tijdens het 4^e veldbezoek bevond de vogel zich rustend in de nestboom (zie onderstaande foto's).

Foto 4 en 5. Postende buizerd in nestboom, circa 40 meter ten westen van locatie 7.

Vleermuizen

Tijdens het eerste veldbezoek zijn in de schemering boven locatie 7, gerichte vliegbewegingen (zogenaamde diffuse vliegroute) waargenomen van de gewone dwergvleermuis. Binnen een kwartier tijd zijn circa 10 overvliegende exemplaren waargenomen. Eén daarvan bleef kort foerageren. Het tweede bezoek is slechts een enkele gewone dwergvleermuis waargenomen.

Overige soorten

Op locatie 6 zijn bruine kikkers met dril en is een parend koppeltje van gewone pad waargenomen. Beide soorten zijn algemeen beschermd (tabel 1 Flora- en faunawet).

Advies

Dit betekent dat met de voorgenomen ontwikkeling op locatie 7, een deel van het functionele leefgebied van het buizerdpaar wordt aangetast. De verwachting is echter wel dat er voldoende alternatief geschikt leefgebied overblijft. Daarnaast wordt de afstand tussen menselijke activiteit (in dit geval wonen) en de nestlocatie verkleind. Het is niet met zekerheid te zeggen dat de nestlocatie blijft functioneren bij aanleg van de woonwijk. Mogelijk zal het broedpaar een alternatieve plek zoeken in de omgeving, bijvoorbeeld in een boom meer ten westen van de huidige locatie. Verstoring van het buizerdpaar is niet geheel te voorkomen/op voorhand uit te sluiten. Daarom wordt geadviseerd ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen.

Poelkikker

Het slotenstelsel ter plaatse van locatie 6 maakt deel uit van het leefgebied van poelkikker. Poelkikker komt in de omgeving voor, onder andere in het noordelijk gelegen Natura 2000-gebied 'Langstraat'. Omdat poelkikker alleen tijdens het 3^e veldbezoek is waargenomen, is de verwachting dat de dieren zich in een groter gebied ophouden en zich verplaatsen binnen dit gebied. De twee te dempen sloten ter plaatse van locatie 6 (zie figuur 4) zijn hier slechts een klein onderdeel van.

Figuur 4. Te dempen sloten ter plaatse van locatie 6 (gele lijnen).

Door de voorgenomen ontwikkeling verdwijnt een klein deel van het leefgebied van poelkikker. Echter er is voldoende alternatief geschikt leefgebied in de directe omgeving. Het stelsel van watergangen dat grenst aan het plangebied blijft behouden en biedt de mogelijkheid om naar watergangen/sloten te verplaatsen die daarmee in verbinding staan. Bovendien worden in de nieuwe woonwijk ook waterpartijen/-gangen aangelegd die, mits ze een natuurlijk karakter krijgen, een

Advies

functie kunnen vervullen voor de amfibieën. Desalniettemin is ontheffing nodig van de Flora- en faunawet omdat verstoring van poelkikker niet kan worden voorkomen.

Vleermuizen

Vermoedelijk maakt locatie 7 deel uit van een zogenaamde diffuse vliegroute in noord-zuidelijke richting. Dit houdt in dat er wel een duidelijke vliegrichting is, maar dat deze verspreid over een breder gebied gebruikt wordt. Er is niet één strakke lijn (bijv. een bomenrij) waarlangs gevlogen wordt, het gebied leent zich vanwege de kenmerken (zoals de watergangen, bosschages) als geheel om van de ene kant naar de andere te komen.

Juist vanwege dit diffuse karakter is de verwachting dat de aanleg van de woonwijk op locatie 7 geen significant negatief effect heeft op de vliegroute. Er blijven na ontwikkeling van de woonwijk voldoende geschikte landschapselementen behouden over. In het gebied ten westen van het plangebied bevinden zich diverse lijnvormige elementen (watergangen, bosschages) welke de vleermuizen kunnen volgen. Bovendien kan een woonwijk zelf ook als vliegroute dienen (straatbomen, groenstroken), mits er niet te veel verstoring is van verlichting en er ook voldoende groen aanwezig is in de wijk. Daarom wordt geadviseerd om in de planvorming hier rekening mee te houden. Ontheffing is niet nodig.

Advies

CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Op basis van het nadere onderzoek wordt geadviseerd in het kader van de voorgenomen ontwikkelingen ontheffing aan te vragen van de Flora- en faunawet voor de volgende soorten: steenuil, poelkikker en buizerd. Onderstaand zijn de belangrijkste aandachtspunten weergegeven.

Soort(groep)	Ingrep verstorend	Ontheffing nodig?	Bijzonderheden en/of opmerkingen
Steenuil	Ja	Ja	Locatie 5 en 7 maken deel uit van het territorium van een paartje steenuilen. De boom ter plaatse van locatie 5 vormt minimaal een vaste rustplaats (mogelijk een broedplaats). Voor aanvang van de werkzaamheden zal een alternatief leefgebied moeten worden gevonden waar vervangende verblijfplaatsen worden geplaatst en indien nodig geschikt foerageergebied wordt gecreëerd, zodat het paar de mogelijkheid heeft zich elders te vestigen.
Buizerd	Mogelijk	Ja	Locatie 7 maakt deel uit van het territorium van een broedpaar buizerd. Er wordt geadviseerd de nieuwe woonwijk aan de westzijde zodanig in te richten dat verstoring van de buizerds zoveel mogelijk beperkt wordt. Denk hierbij aan de aanleg van een groene corridor/zone.
Poelkikker	Ja	Ja	Met het dempen van de sloten op locatie 6 verdwijnt (tijdelijk) een klein deel van het leefgebied van poelkikker en is er sprake van verstoring. Door in de nieuwe situatie geschikt oppervlaktewater te creëren blijft de functionaliteit behouden.
Gewone dwergvleermuis	Nee, mits zorgvuldig wordt gehandeld	Nee	Verlichting tijdens inrichting vleermuisvriendelijk gebruiken (zo min mogelijk lichtvervuiling, verlichting naar beneden richten, niet op water richten). Geadviseerd wordt om in de toekomstige situatie verlichting vleermuisvriendelijk in te zetten (bijv. toepassen vleermuisvriendelijke verlichting in de randzone van de wijk, of ter plaatse van de groene zones).

Mocht u naar aanleiding van bovenstaande vragen of opmerkingen hebben, dan kunt u contact opnemen met ondergetekende.

Met vriendelijke groeten,
BTL Advies B.V.

S. de Klepper
Landschapsecoloog